

**Międzynarodowa konferencja naukowa pt.
„Colloquium Opole 2016.
„Polacy, Czesi, Niemcy wobec wyzwania migracji i integracji ”**

**8-9 listopada 2016 r., Opole
-Księga streszczeń -**

Sesja inauguracyjna - Europa a kryzys uchodźczy

Arkadiusz Wiśniewski, *Europa a kryzys uchodźczy*

Arkadiusz Wiśniewski	Streszczenie
PL	<p>Prezydent Miasta Opola Arkadiusz Wiśniewski, rozpoczynając debatę z cyklu „Colloquium Opole”, przedstawił własne przemyślenia na temat kryzysu uchodźczego w Europie. W swojej wypowiedzi starał się zdiagnozować przyczyny rozdźwięku pomiędzy krajami „starej Unii” a krajami „nowej Unii” w kwestii przyjmowania imigrantów z krajów Bliskiego Wschodu i Afryki i poszukiwania rozwiązań dla kryzysu uchodźczego. Zwracał przy tym uwagę na problem odmiennych doświadczeń historycznych pomiędzy krajami Europy Zachodniej, a państwami z obszaru Europy Środkowowschodniej – byłymi członkami bloku wschodniego, które przez okres komunizmu nie doświadczały napływu imigrantów innych kręgów kulturowych. Wskazał przy tym również na kwestię procesu podejmowania decyzji w Unii, w której, mimo iż od momentu jej poszerzenia w 2004 r. minęło ponad 10 lat, ton nadają najsilniejsze kraje pod względem gospodarczym. To zaś może prowadzić o pogłębiania różnic w łonie Unii w kwestiach dalszej integracji i realizowania wspólnej polityki wobec najważniejszych wyzwań, z którymi para się obecnie Europa. W konkluzji Prezydent zasygnalizował kolejny problem, z jakim w niedalekiej przyszłości będzie musiała poradzić sobie Unia – zachowaniu wartości, takimi jak wolność, demokracja, równość szans, które są jej fundamentem w sytuacji zderzenia z wartościami, które dotąd w innych kręgach kulturowych nie zostały wcielone w życie.</p>
DE	<p>Arkadiusz Wiśniewski, der Oberbürgermeister der Stadt Oppeln, eröffnete die Debatte aus dem Zyklus „Colloquium Opole”, indem er eigene Ausführungen zur Flüchtlingskrise in Europa darstellte. In seiner Eröffnungsrede versuchte er die Ursachen der Zwiespalt zwischen den Ländern der „alten Union” und den Ländern der „neuen Union” zur Frage der Aufnahme der Einwanderer aus dem Nahen Osten und Afrika zu erklären und die Lösung der Flüchtlingskrise zu finden. Er wies auf unterschiedliche historische Erfahrungen der Länder in Westeuropa und der Länder in Mitteleuropa – ehemalige Ostblockstaaten hin, die während der kommunistischen Herrschaft keine Erfahrungen mit Einwanderern aus anderen Kulturländern machten. Er bezog sich auch die Entscheidungsprozesse der Europäischen Union, die, obwohl es schon seit der Erweiterung 2004 über 10 Jahre verstrichen sind, weiterhin von</p>

	den wirtschaftlich stärksten Staaten geprägt werden. Das kann wiederum – hieß es – zur Verfestigung der Unterschiede innerhalb der EU in der Frage der weiteren Integration und Umsetzung gemeinsamer Politik vor dem Hintergrund der wichtigen Herausforderungen, vor denen Europa gegenwärtig steht. In der Schlussfolgerung führte der Oberbürgermeister ein weiteres Problem ein, das die Europäische Union bald zu meistern haben wird: die Verteidigung der Werte, wie Freiheit, Demokratie, Chancengleichheit, die der Union zugrunde gelegt wurden, wenn es zur Konfrontation mit anderen Werten geht, weil diese Werte in anderen Kulturkreisen nicht wahrgenommen wurden.
CZ	Primátor města Opole Arkadiusz Wiśniewski zahájil debatu z cyklu „Colloquium Opole” a představil vlastní zamyšlení na téma uprchlické krize v Evropě. Ve své promluvě se snažil diagnostikovat příčiny nesouladu mezi zeměmi „staré Unie” a zeměmi „nové Unie” v otázce přijímání imigrantů ze zemí Blízkého východu a Afriky a hledání řešení uprchlické krize. Upozornil přitom na problém odlišných historických zkušeností mezi zeměmi západní Evropy a státy z oblasti Evropy středovýchodní – bývalými členy východního bloku, které v období komunismu nezakusily příliv imigrantů z jiného kulturního okruhu. Poukázal rovněž na otázku procesu přijímání rozhodnutí v Unii, ve které, přestože od momentu jejího rozšíření v roce 2004 uplynulo více než 10 let, tón udávající země z hospodářského hlediska nejsilnější. To naopak může vést k prohlubování rozdílů v lůně Evropské unie v otázkách další integrace a realizování společné politiky vůči nejdůležitějším výzvám, se kterými se Evropa v současné době potýká. V závěru primátor naznačil další problém, s jakým si v blízké budoucnosti Evropská unie bude muset poradit – zachování hodnot jako jsou svoboda, demokracie, rovnost příležitostí, které jsou jejím podstatou v situaci střetu s hodnotami, které dosud v jiných kulturních okruzích nebyly uvedeny v život.

Danuta Jazłowiecka, *Europa a kryzys uchodźczy: przyczynek do dyskusji*

Danuta Jazłowiecka	Streszczenie
PL	Poseł do Parlamentu Europejskiego Danuta Jazłowiecka w swoim tekście wskazuje na najważniejsze wyzwania i problemy, przed którymi obecnie stoi Unia Europejska. Kryzys uchodźczy, agresywna polityka Federacji Rosyjskiej, a także proces wychodzenia Wielkiej Brytanii ze Wspólnoty tworzą zestaw problemów, na które Unia Europejska musi znaleźć rozwiązania. Nie są to jednak jedyne wyzwania, z jakimi państwa Unii muszą sobie radzić, do tego dochodzi

	<p>także utrzymujące się w wielu krajach bardzo wysokie bezrobocie wśród młodych osób, a ponadto wewnątrzunijne spory, które wskazują na konieczność poszukiwania akceptowalnej przez wszystkie kraje członkowskie dalszej integracji.</p> <p>Uwaga tekstu jest skierowana głównie na problem przybywających z Azji i Afryki uchodźców, uciekających do Europy – dla nich lepszego świata - przed skutkami wojny, biedy, a także negatywnych zmian klimatycznych. Unia Europejska, w opinii autorki, nie uniknie konieczności poszukiwania rozwiązań dla kryzysu uchodźczego, których ciężar będą musiały ponieść wszystkie kraje członkowskie. W tym kontekście, szczególnie istotne jest nowe uregulowanie polityki azylowej Unii, aby docelowo minimalizować ryzyko skutków niezagospodarowania wielu uchodźców, stających się ofiarami lub nawet narzędziami dla zorganizowanych grup przestępczych. W konkluzji, autorka wskazuje na konieczność zwiększania zaangażowania Polski w proces poszukiwania rozwiązania dla kryzysu uchodźczego w Europie, według niej bowiem, marginalizowanie znaczenia tego kryzysu jest krótkowzroczne i ostatecznie Polska również stanie przed wyzwaniem poradzenia sobie z napływem ludności z krajów, obcych Polsce kulturowo.</p>
DE	<p>Danuta Jazłowiecka, die Europa-Abgeordnete, nennt in ihrem Text die wichtigsten Herausforderungen und Probleme, vor denen gegenwärtig die Europäische Union steht. Die Flüchtlingskrise, aggressive Politik der Russischen Föderation, aber auch der EU-Austritt des Vereinigten Königreiches sorgen für eine ganze Reihe von Problemen, die die Europäische Union zu bewältigen hat. Es sind nicht die einzigen Herausforderungen – hieß es -, mit denen die Staaten der Europäischen Union zu kämpfen haben. Es komme noch die seit Jahren anhaltende hohe Arbeitslosigkeit unter den Jugendlichen hinzu und darüber hinaus schwellen innergemeinschaftliche Streitigkeiten an, die von der Notwendigkeit der Suche nach einem für alle Mitgliedstaaten akzeptablen Integrationsprozess zeugen.</p> <p>Der Schwerpunkt wurde in dem Beitrag auf den Zustrom der Flüchtlinge aus Asien und Afrika gelegt, die in Europa Zuflucht - in einer für sie besseren Welt – vor den Kriegsfolgen, vor der Armut, und vor den negativen Folgen des Klimawandels finden. Nach Auffassung der Autorin wird die Europäische Union vor der Lösung der Flüchtlingskrise nicht fliehen können, deren Last alle Mitgliedstaaten zu tragen haben. Im Hinblick darauf – führt die Autorin aus – sei besonders wichtig, die gemeinschaftliche Asylpolitik neu zu gestalten, um dadurch das Risiko der Nichteingliederung vieler Flüchtlinge abzufedern, weil sie dann zu Opfern oder zu Werkzeugen für kriminelle Gruppen werden können. Im Resümee weist die Autorin auf die Notwendigkeit hin, Polen müsse sich aktiver am Prozess der Suche nach einer Lösung der Flüchtlingskrise in Europa beteiligen, weil das Unterspielen der Flüchtlingskrise kurzfristig sei und Polen</p>

	auch vor der Herausforderung gestellt werde, den Zustrom der Bevölkerung aus für Polen fremden Kulturkreisen überwältigen.
CZ	<p>Poslankyně Evropského parlamentu Danuta Jazłowiecka ve svém textu poukazuje na nejdůležitější výzvy a problémy, před kterými Evropská unie v současnosti stojí. Uprchlická krize, agresivní politika Ruské federace a také proces vystoupení Velké Británie ze Společenství představují řadu problémů, na které musí Evropská unie najít řešení. Nejsou to však jediné výzvy, s jakými si unijní státy musí poradit, k tomu se také přidává v mnoha zemích stále přetrvávající vysoká nezaměstnanost mezi mladými lidmi, a kromě toho i vnitrounijní spory, které ukazují na nutnost hledat další integraci akceptovatelné všemi členskými zeměmi.</p> <p>Pozornost textu je zaměřena hlavně na problém uprchlíků přicházejících z Asie a Afriky, utíkajících do Evropy – pro ně do lepšího světa – před následky války, bídy a také negativních klimatických změn. Evropská unie, dle názoru autorky, neunikne nutnosti hledat řešení uprchlické krize, jejichž tíhu budou muset nést všechny členské země. V tomto kontextu, je obzvláště zásadní nová regulace unijní azylové politiky, aby bylo cíleně minimalizováno riziko následků nedostatečného vybavení mnoha uprchlíků, stávajících se obětmi nebo dokonce nástroji organizovaných zločineckých skupin. V závěru autorka poukazuje na nutnost větší angažovanosti Polska v procesu hledání řešení uprchlické krize v Evropě, podle jejího názoru je totiž marginalizace významu této krize krátkozraká a Polsko nakonec stejně bude stát před výzvou, jak si poradit s přílivem obyvatelstva ze zemí, jež jsou Polsku kulturně cizí.</p>

Stephan Meyer, *Polityka azylowa i integracyjna w Niemczech i Saksonii*

Stephan Meyer	Streszczenie
PL	<p>Deputowany do Landtagu Saksonii Stephan Mayer przedstawia w swoim tekście założenia niemieckiej polityki na rzecz azylantów i uchodźców i formy jej saksońskiej realizacji. Zwraca przy tym uwagę na skalę zjawiska współczesnego uchodźstwa, który obejmuje grupę kilkudziesięciu milionów osób, pozbawionych schronienia, własności i poczucia bezpieczeństwa. Wśród czynników, odpowiedzialnych z migrację mieszkańców Bliskiego Wschodu i Afryki do Europy wymienia wojny, skutki globalizacji oraz zmiany klimatyczne, które sprawiają, że mieszkańcy tych biedniejszych regionów świata, jedyną szansę na poprawę swojego bytu widzą w ryzykownej podróży na Północ. Autor, silnie akcentuje, że Niemcy, jak i Saksonia respektuje prawo do azylu i prowadzi politykę</p>

	<p>otwartości względem uchodźców, dodaje zarazem, że z uwagi na przemiany demograficzne zachodzące w Niemczech, a w szczególności na terenie jego kraju związkowego, gospodarka niemiecka będzie potrzebowała zasilania nową siłą roboczą. Stąd perspektywa przybycia nowych mieszkańców odbierana jest także z nadzieją. Nie jest to jednak nadzieja bezrefleksyjna, bowiem naczelnym zadaniem w kontekście napływu tak wielkiej ilości imigrantów jest skuteczna polityka integracyjna. Dlatego, też władze federalne i krajowe (saksońskie) optują za koniecznością prowadzenia sterowanej polityki imigracyjnej, która pozwoli minimalizować problemy, związane z nieskuteczną integracją czy też wykorzystywaniem prawa do azylu. Niemcy i Saksonia – jak zauważa autor – będą potrzebowali w przyszłości napływu imigrantów, po to by zaspokajać potrzeby na pracowników ich gospodarki, jednakże polityka imigracyjna ma sens tylko wówczas, kiedy nie prowadzi to powstania społeczeństw paralelnych, co może w dalszej konsekwencji prowadzić do poważnych problemów społecznych.</p>
DE	<p>Stephan Mayer, Abgeordneter im sächsischen Landtag, schildert in seinem Text die Grundlinien der deutschen Asyl- und Flüchtlingspolitik und die sächsische Umsetzung der Politik. Er weist dabei auf den Umfang und das Ausmaß der Flüchtlingsströme in der Gegenwart. Von der Migrationsbewegung sind mehrere zehn Millionen Personen betroffen, die kein Zuhause, kein Hab und Gut und kein Sicherheitsgefühl haben. Unter den Ursachen der Migration nach Europa der Menschen aus dem Nahen Osten und Afrika nennt der Autor den Krieg, die Folgen der Globalisierung und den Klimawandel. Alle die Faktoren haben zur Folge, führt er fort, dass die Einwohner der ärmeren Weltregionen, die einzige Chance für die Verbesserung eigener Existenz in der gefährlichen Reise in den Norden sähen. Der Autor hebt hervor, dass Deutschland, wie auch Sachsen das Asylrecht respektiere und eine Politik der Offenheit gegenüber Flüchtlingen führt. Er fügt gleichzeitig hinzu, dass wegen dem demografischen Wandel in Deutschland und insbesondere im Freistaat Sachsen, die deutsche Wirtschaft neue Arbeitskräfte benötigen wird. Aus dem Grunde verbinde man mit der Ankunft neuer Einwohner auch mit Hoffnungen. Das ist jedoch keine unreflektierte Hoffnung, weil die Hauptaufgabe in Anbetracht des starken Zustroms der Migranten eine erfolgreiche Integrationspolitik ist. Der Bund und der Freistaat Sachsen befürworten aus dem Grunde – heißt es weiter – eine gesteuerte Einwanderungspolitik, die den Problemen der misslungenen Integration oder dem Asylmissbrauch vorbeugen kann. Deutschland und Sachsen – bemerkt der Verfasser – sind in Zukunft auf Einwanderung angewiesen, um den Arbeitskräftemangel zu decken. Die Einwanderungspolitik habe nur dann einen Sinn, meint er, wenn sie nicht zu Entstehung der Parallelgesellschaften führt, was wiederum erhebliche soziale Probleme verursachen kann.</p>

CZ	<p>Poslanec saského Landtagu Stephan Mayer představuje ve své přednášce premisy německé politiky vůči azylantům a uprchlíkům a formy její saské realizace. Upozorňuje přitom na intenzitu jevu současného uprchlictví, které zahrnuje skupinu několika desítek miliónů lidí zbavených přístřeší, majetku a pocitu bezpečí. Z faktorů odpovědných za migraci obyvatel Blízkého východu a Afriky do Evropy jmenuje války, důsledky globalizace a rovněž klimatické změny, které způsobují, že obyvatelé těchto chudobnějších regionů světa vidí jedinou šanci na zlepšení své existence v rizikové cestě na Sever. Autor silně klade důraz na to, že Německo, jakož i Sasko, respektuje právo na azyl a provádí politiku otevřenosti vůči uprchlíkům, současně dodává, že vzhledem k demografickým změnám probíhajícím v Německu, zejména na území jeho spolkové země, německé hospodářství bude potřebovat doplnění novou pracovní silou. Proto je perspektiva příchodu nových obyvatel vnímána také s nadějí. Není to však naděje nereflexní, neboť primárním úkolem v kontextu přílivu tak velkého množství imigrantů jest úspěšná integrační politika. Proto také federální a zemské (saská) vlády preferují nutnost vedení řízené imigrační politiky, která umožní minimalizovat problémy spojené s neúspěšnou integrací nebo také s využíváním práva na azyl. Německo a Sasko – jak si autor všímá – budou v budoucnosti potřebovat přísun imigrantů, kteří by mohli uspokojit potřebu pracovních sil v jejich hospodářství, avšak imigrační politika má smysl pouze tehdy, když nevede ke vzniku paralelních společností, což může v dalších důsledcích vést k závažným společenským problémům.</p>
----	--

Zdeněk Jirásek, *Republika Czeska a kryzys uchodźczy po 2014 r.*

Zdeněk Jirásek	Streszczenie
PL	<p>Studium omawia postępowanie Republiki Czeskiej w ramach tzw. kryzysu uchodźczego, do którego doszło w Europie w latach 2014 – 2016 i jest niezwykle prawdopodobne, że będzie on utrzymywał się również w kolejnych latach. Na wstępie są podsumowane ogólne fakty związane z samym terminem kryzysu. W dalszej części jest refleksja nad różnymi falami migracyjnymi w przeszłości, które wywołały destabilizację Europy. Następnie jest podsumowanie doświadczeń, z terenu ziem czeskich z niektórymi z tych fal emigracyjnych. Stan Republiki Czeskiej pod względem obecności emigrantów jest przedstawiony bezpośrednio przed kryzysem.</p> <p>Istotę artykułu stanowi podsumowanie reakcji Republiki Czeskiej na trwający kryzys dotyczący uchodźców. Są przedstawione stanowiska i działania rządu, reakcje prezydenta. Zawarta jest analiza stanowisk parlamentarnych</p>

	<p>partii politycznych reprezentujących zarówno koalicję rządzącą jak i opozycję. Autorzy poświęcają uwagę wypowiedziom i stanowiskom niektórych osobistości życia społecznego oraz tzw. niezależnych organizacji. Są też przedstawione dominujące stanowiska opinii publicznej.</p>
DE	<p>In dem Beitrag wird die Haltung der Tschechischen Republik während der so genannten Flüchtlingskrise besprochen, die in Europa in Jahren 2014 – 2016 stattfand und es sei höchstwahrscheinlich, dass diese Krise auch in kommenden Jahren anhalten werde. Am Anfang werden auch allgemeine Tatsachen zur der Krise selbst angeführt. Anschließend stellt der Autor Überlegungen über verschiedene Migrationswellen in der Vergangenheit an, die zur der Destabilisierung der Lage in Europa führten. Ferner werden auch tschechische Erfahrungen mit einigen Migrationswellen geschildert. Die Beschreibung der Lage in der Tschechischen Republik und die Migrationsfrage betreffen die Zeit unmittelbar vor der Krise.</p> <p>Im Wesentlichen stellt der Artikel die Zusammenfassung der Reaktionen der Tschechischen Republik auf die andauernde Flüchtlingskrise. Man präsentiert die Stellungnahme und die Handlungen der Regierung und die Reaktionen des Präsidenten. Der Artikel enthält eine Analyse der Stellungnahmen einzelner Parteifraktionen. Es wurden die Stellungnahmen der Koalitionsparteien und der Oppositionsparteien angeführt. Die Autoren richten ihre Aufmerksamkeit auf die Aussagen und Stellungen einiger Persönlichkeiten des öffentlichen Lebens und der so genannten unabhängigen Organisationen. Man stellt auch die vorherrschende öffentliche Meinung vor.</p>
CZ	<p>Studie se zabývá postupem České republiky v rámci tzv. uprchlické krize, k níž došlo v Evropě v letech 2014 – 2016 a je vysoce pravděpodobné, že bude pokračovat i v době následující. Nejprve jsou rekapitulovány obecné skutečnosti související s pojetím termínu krize vůbec. Následuje zamyšlení nad různými migračními vlivy v minulosti vyvolávajícími destabilizaci Evropy. Následuje shrnutí zkušeností, které má prostor českých zemí s některými emigračními vlnami. Stav České republiky ohledně přítomnosti emigrantů je charakterizován v těsně předkrizové situaci.</p> <p>Jádro příspěvku tvoří sumarizace reakcí České republiky na probíhající uprchlickou krizi. Jsou popsány postoje a opatření vlády, reakce prezidenta. Je podán rozbor postojů koaličních i opozičních parlamentních stran. Pozornost je věnována vyjádření některých osobností společenského života či reakci tzv. nezávislých organizací. Jsou shrnuty i dominující stanoviska veřejného mínění.</p>

Sesja I - Polsko-czesko-niemieckie różnice w polityce migracyjnej

Robert Rauziński, *Rola problemów demograficznych w polityce migracyjnej polskiej, czeskiej i niemieckiej*

Robert Rauziński	Streszczenie
PL	<p>Przedmiotem niniejszego opracowania jest ogólna charakterystyka sytuacji demograficznej Polski, Niemiec i Czech, ukazana na tle procesów migracyjnych (imigracji i emigracji). Wskazanie, że procesy migracyjne mogą łagodzić sytuację demograficzną w poszczególnych krajach, ale nie mają decydującego znaczenia. Opracowanie wskazuje, też na główne czynniki emigracji (wypychające i przyciągające). Wskazuje na teoretyczne i praktyczne rozwiązania polityki migracyjnej. Bardziej szczegółowo zostały opisane procesy emigracji z Polski i regionalne aspekty emigracji na przykładzie Śląska Opolskiego. Artykuł przedstawia też główne tezy niemieckiej polityki migracyjnej jako ważnego źródła wiedzy o polityce migracyjnej. W opracowaniu wykorzystano głównie urzędowe materiały statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego, Eurostatu, Rządowej Rady Ludnościowej, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i innych źródeł statystycznych. Załączona literatura przedmiotu świadczy też o bogatej dyskusji o problemach migracji zagranicznych w Polsce i Europie. Załączone w aneksie tabele statystyczne i ryciny przedstawiają źródłowe materiały o procesach migracyjnych w UE i Europie oraz prognozy demograficzne do 2050 r.</p>
DE	<p>Der Beitrag thematisiert die demografische Entwicklung in Polen, Deutschland und Tschechien vor dem Hintergrund der Migrationsprozesse (Einwanderer und Auswanderer). Der Autor weist auf den Umstand hin, dass die Migrationsprozesse die Nachteile der demografischen Entwicklung in einzelnen Staaten zwar mildern können, aber sie reichen allein nicht aus. In dem Beitrag werden auch grundlegende Migrationsfaktoren (Push-Faktoren und Pull-Faktoren) dargestellt. Der Verfasser erörtert weiter theoretische und praktische Lösungen der Einwanderungspolitik. Die Auswanderung aus Polen und die regionalen Auswirkungen der Migration wurden am Beispiel des Opper Schlesiens (Westoberschlesien) ausführlich gezeigt. Im Artikel wurden auch die Hauptthesen der deutschen Migrationspolitik wiedergegeben, die eine wichtige Quelle der Erkenntnisse über die Migrationspolitik sind. Dem Beitrag liegen amtliche Aktenstücke, Statistik des Hauptstatistikamtes, des Eurostat, des Regierungsrates für Bevölkerungsentwicklung, des Ministeriums des Inneren und sonstige statistische Quellen zugrunde. Die angeführte Fachliteratur beweist die rege und lebendige Diskussion über die Fragen der Migration in Polen und in Europa. Die</p>

	beigefügten Statistiktabelle und Zeichnungen erläutern die Quellen zur Migrationsprozessen in der EU und in Europa und schildern die demografische Entwicklung bis 2050 .
CZ	Předmětem této práce je všeobecná charakteristika demografické situace Polska, Německa a České republiky, ukázaná na podkladě migrační procesů (imigrace a emigrace). Poukazuje na to, že migrační procesy mohou zmírňovat demografickou situaci v jednotlivých zemích, však nemají rozhodující význam. Práce poukazuje také na hlavní faktory emigrace (vytlačující a přitahující). Poukazuje i na teoretická a praktická řešení migrační politiky. Velmi podrobně byly popsány procesy emigrace z Polska a regionální aspekty emigrace na příkladu opolského Slezska. Článek prezentuje také hlavní téze německé migrační politiky jako významného informačního pramene o migrační politice. V práci byly použity hlavně úřední statistické materiály Hlavního statistického úřadu, Eurostatu, vládní Demografické rady, ministerstva vnitra a další statistické prameny. Přiložená odborná literatura také svědčí o bohaté diskusi o problémech zahraničních migrací v Polsku a Evropě. V dodatku přiložené statistické tabulky a grafy zobrazují zdrojové materiály o migračních procesech v EU a Evropě a také demografické prognózy do roku 2050.

Dušan Drbohlav, Markéta Seidlová, *Ewolucja czeskiej polityki migracyjnej w kontekście zmieniającej się sytuacji geopolitycznej i społeczno-ekonomicznej*

Dušan Drbohlav, Markéta Seidlová	Streszczenie
PL	Polityka migracyjna Republiki Czeskiej w ciągu minionych 20 lat z zmieniła się z proklamacyjnej polityki multikulturowej na politykę aplikującą to znaczy model integracji obywatelskiej imigrantów, a zmianie tej towarzyszy też zmiana podejścia do imigrantów, którzy obecnie są postrzegani jako jednostki a nie jako grupa. Obecnie pod koniec roku 2016, również czeska polityka migracyjna ulega zmianom i nie jest już taka apolityczna jak to było do roku 2015, kiedy realizowało ją jedynie Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, które było (i nadal jest) za nią odpowiedzialne, bez większego zainteresowania ze strony pozostałych czołowych przedstawicieli władz i polityków. Co mogłoby zostać poprawione?

	<p>Głównym wyzwaniem dla współczesnej czeskiej polityki migracyjnej jest przede wszystkim jej rozproszenie, które należałoby usunąć. Nieodpowiedni jest również poziom finansowania działań, które są związane z migracją a przede wszystkim z integracją cudzoziemców ze społecznością większościową: główny ciężar spoczywa na organizacja pozarządowych, które są finansowane z krótkoterminowych grantów. Ponadto podobnie jak w pozostałych krajach UE, jest prawie niemożliwe pozyskanie środków na działania związane z integracją obywateli UE, którzy korzystają ze swobody przemieszczania się w ramach UE, co jednak nie znaczy, że osoby te nie borykają się z problemami wynikającymi np. z nieznamomości języka nowego kraju, jeśli podejmują decyzję o przeprowadzce do innego państwa członkowskiego UE. Nie należy też zapominać o fakcie, że język czeski jest dla wielu cudzoziemców trudnym do nauczenia językiem i wydzielenie środków na jego naukę i opanowanie aż do poziomu B2 niewątpliwie byłoby pożądane. Obecny kształt czeskiej polityki migracyjnej nie jest optymalny ze względu na zbyt silną pozycję Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, które jest jednocześnie organem represji oraz podmiotem odpowiedzialnym za ochronę granic i utrzymywanie porządku publicznego, a dodatkowo ma podejmować wobec imigrantów działania w celu zapewnienia ich integracji. Na przykład w sprawach dotyczących zatrudnienia cudzoziemców znacznie większe kompetencje powinno mieć Ministerstwo Pracy i Spraw Społecznych. Oprócz tego nie należy zapominać, o nie do końca jasnym podziale kompetencji między poszczególnymi resortami w procesie integracji cudzoziemców na poziomie lokalnym.</p>
DE	<p>Die Migrationspolitik der Tschechischen Republik unterlag in den zurückliegenden 20 Jahren einem Wandel von der proklamierten multikulturellen Politik in die Anordnungspolitik, das heißt, ein Modell der bürgerlichen Eingliederung der Immigranten. Diese Wende bedeutete auch den veränderten Umgang mit Einwanderern, die gegenwärtig als Individuen und nicht als Kollektiv wahrgenommen werden. In der Gegenwart, vor dem Ende des Jahres 2016, veränderte sich tschechische Migrationspolitik und sie sich nicht mehr durch apokalyptische Züge geprägt, wie das der Fall 2015 war, als für diese Politik nur das Ministerium des Innern zuständig war, das für den Zuständigkeitsbereich verantwortlich war (und weiterhin ist) und andere führende Politiker und Vertreter der Staatsbehörden zeigten kein Interesse für diese Belange.</p> <p>Was könnte man verbessern?</p> <p>Die größte Herausforderung für die gegenwärtige tschechische Migrationspolitik ist vor allem die Zerstreung der Politik, die zu beheben ist. Die Maßnahmen, die mit der Einwanderung verbunden sind und vor allem die</p>

	<p>Eingliederung der Ausländer in die mehrheitliche Gesellschaft bezwecken, sind unterfinanziert. Die Hauptlast tragen die Nichtregierungsorganisationen, die aus kurzfristigen Zuwendungen finanziert werden. Wie in anderen EU-Staaten ist fast unmöglich, Fördermittel für Integrationsmaßnahmen für die Personen mit Unionsbürgerschaft zu gewinnen, die Freizügigkeit innerhalb der Europäischen Union in Anspruch nehmen, was jedoch nicht bedeuten sollte, dass diese Personen keine Probleme mit unzureichenden Sprachkenntnissen in dem Mitgliedstaat der EU, in den sie zu übersiedeln beschlossen haben. Man sollte auch nicht vergessen, dass die tschechische Sprache für viele Ausländer schwer zu lernen ist und die Bestimmung der Mittel für die Förderung des Spracherwerbs und die Beherrschung der Sprache auf der Stufe B2 wäre sicherlich gewünscht. Die gegenwärtige Gestaltung der tschechischen Migrationspolitik ist nicht optimal, weil die Position des Ministeriums des Innern zu stark ist und das Ministerium ist zugleich für die innere Sicherheit zuständig und andere wichtigen Aufgabe sind auch der Grenzschutz und Aufrechterhaltung der öffentlichen Ordnung und darüber hinaus sollt es Maßnahmen gegenüber Migranten ergreifen, um damit die Integration zu sichern. In den Fragen der Beschäftigung der Ausländer sollte beispielsweise das Ministerium für Arbeit und Soziales mit größeren Kompetenzen ausgestattet werden. darüber hinaus sollte man nicht vergessen, dass in Belangen der Integration der Ausländer auf der lokalen Ebene die Kompetenzen und Zuständigkeiten zwischen den Ministerien nicht ganz klar getrennt wurden.</p>
CZ	<p>Migrační politika Česka se tedy během uplynulých 20 let změnila z proklamativní multikulturní politiky na politiku aplikující tzv. model občanské integrace imigrantů, a tato změna byla doprovázena i změnou v přístupu k imigrantům, kteří jsou nyní už chápani jako jednotlivci a ne jako skupina. Nyní, na konci roku 2016, také už česká migrační politika není tak apolitická, jako tomu bylo do roku 2015, kdy byla prováděna pouze Ministerstvem vnitra, které ji mělo (a nadále má) v gesci, bez většího zájmu ze strany ostatních představitelů vlády nebo politiků.</p> <p>Co by se mohlo zlepšit?</p> <p>Hlavní výzvou pro současnou českou migrační politiku je především její roztržičnost, kterou by bylo více než žádoucí odstranit. Nedostatečná je také míra financování aktivit, které souvisí s migrací obecně a především s integrací cizinců do většinové společnosti: hlavní břímě leží na neziskových organizacích, které jsou ale financovány pomocí grantů na krátká období. Navíc, podobně jako v ostatních zemích EU, je skoro nemožné získat prostředky na aktivity související s integrací občanů EU, kteří sice požívají výhod volného pohybu osob v rámci EU, což ale neznamená, že nečelí problémům, vyplývajícím např. z neznalosti jazyka nové země, v případě, že se rozhodnou přestěhovat do jiného</p>

	<p>členského státu EU. K tomu nesmíme opomenout ani fakt, že čeština je pro většinu cizinců velmi těžkým jazykem a vyčlenění větších prostředků na její výuku a její zvládnutí až do úrovně B2 by bylo nepochybně žádoucí. Optimální v současném nastavení české migrační politiky není ani příliš silná pozice Ministerstva vnitra, které je zároveň represivním orgánem, který se stará o ochranu hranic a udržování veřejného pořádku, a orgánem, který má směrem k imigrantům zajišťovat také jejich integraci. Např. v otázkách týkajících se zaměstnanosti cizinců by mělo mít mnohem větší pravomoci Ministerstvo práce a sociálních věcí. Mimo to nelze opomenout ani určitou nevyjasněnost kompetencí mezi jednotlivými resorty v procesu integrace cizinců na lokální úrovni.</p>
--	---

Frank Gesemann, *Migracja, uchodźstwo i integracja w Niemczech, jako wspólne wzywanie dla polityki i społeczeństwa*

Frank Gesemann	Streszczenie
PL	<p>Tekst dr. Franka Gesemanna podejmuje temat migracji, uchodźstwa i integracji, zarówno w sensie ilościowym, jak i jakościowym. Autor już w tytule wskazuje, że wszystkie te elementy należy traktować jako wspólne zadania społeczeństwa i działań politycznych. Tekst wychodząc od danych liczbowych na temat skali imigracji do Niemiec w latach 2015-2017 (czas kryzysu uchodźczy), porównuje zjawisko to na przestrzeni ostatniego ćwierćwiecza. W dalszej części artykułu przybliżone zostały statystyki nt. liczebności i rozmieszczenia osób z komponentem migracyjnym na terenie Niemiec, analiza tych danych pozwoliła autorowi RFN krajem imigracyjnym. Autor zwraca uwagę na to, że w Niemczech w wielu kręgach społecznych, napływ migrantów odbierany jest z nadzieją, w szczególności w kontekście zachodzących w tym kraju negatywnych przemian demograficznych, skutkujących starzeniem się społeczeństwa. Kolejne części tekstu w sposób syntetyczny nakreślają kompetencje i zadania niemieckich władz publicznych w realizowaniu polityki integracyjnej. Zagadnienie to omówione zostało z poziomu federacji, krajów związkowych i samorządów gminnych, a znalazło podsumowanie w ujęciu tabelarycznym. Wiele uwagi autor poświęca gminom, na które spada główny ciężar realizowania polityki na rzecz przybywających: do zakwaterowania i zagospodarowania, po integrowanie w struktury niemieckiego społeczeństwa na poziomie lokalnym. Wymienia również czynniki, które według niego są gwarancją prowadzenia skutecznej polityki integracyjnej na szczeblu gminnym. Wywód konkluduje zestawem rekomendacji na temat perspektyw polityki integracyjnej w Niemczech,</p>

	zwracając uwagę na fakt, że najbliższych latach, kwestia skutecznego włączenia setek tysięcy imigrantów i uchodźców w struktury niemieckiego społeczeństwa.
DE	<p>Der Text von Dr. Frank Gesemann greift die Themen Migration, Flucht und Integration auf, die sowohl mengenmäßig und qualitätsmäßig untersucht werden. Der Autor weist schon im Titel darauf, dass alle die Bestandteile als gemeinsame Aufgabe der Gesellschaft und der Politik zu betrachten sind. Im Text werden Zahlen zur Veranschaulichung der Einwanderung in Deutschland in den Jahren 2015-2017 (Flüchtlingskrise) angegeben. Die Migrationsfrage wird vor dem Hintergrund der zurückliegenden 25 Jahren untersucht. In dem Artikel wurden auch die Statistiken über die Zahl und Verteilung der Personen mit Migrationshintergrund in Deutschland angeführt. Die Analyse der Statistik verleitete den Verfasser dazu, die BRD als Einwanderungsland zu bezeichnen. Der Autor bemerkt, dass in Deutschland in breiten Kreisen der Zustrom der Einwanderer mit Hoffnung beobachtet wird, weil der demografische Wandel in dem Land nachteilige Auswirkung auf die Altersstruktur der Gesellschaft haben wird. Im Weiteren befasst sich der Verfasser mit Zuständigkeiten und Aufgaben der Behörden in Deutschland bei der Umsetzung der Integrationspolitik. Diese Aufgabe wurde aus der Sicht des Bundes, der Bundesländer und der Kommunen besprochen und in einer Tabelle zusammengefasst. Viel Aufmerksamkeit widmet der Autor den Kommunen, die die Hauptlast der Flüchtlingspolitik tragen. Die Gemeinden haben die Unterkünfte und Verpflegung zu gewährleisten und die Einwanderer durch ausgewählte Maßnahmen in die deutsche Gesellschaft auf der lokalen Ebene einzugliedern. Der Verfasser benennt auch die Erfolgsfaktoren, die seiner Meinung nach für die Integrationspolitik auf der kommunalen Ebene maßgeblich sind. Seine Ausführungen schließt er mit dem Resümee, in dem er Empfehlungen für die Integrationspolitik in Deutschland macht und auf die Tatsache hinweist, dass in den kommenden Jahren vordergründig die Frage der erfolgreichen Eingliederung von Hunderttausenden Immigranten und Flüchtlingen in die deutsche Gesellschaft zu behandeln ist.</p>
CZ	<p>Migrační politika Česka se tedy během uplynulých 20 let změnila z proklamativní multikulturní politiky na politiku aplikující tzv. model občanské integrace imigrantů, a tato změna byla doprovázena i změnou v přístupu k imigrantům, kteří jsou nyní už chápáni jako jednotlivci a ne jako skupina. Nyní, na konci roku 2016, také už česká migrační politika není tak apolitická, jako tomu bylo do roku 2015, kdy byla prováděna pouze Ministerstvem vnitra, které ji mělo (a nadále má) v gesci, bez většího zájmu ze strany ostatních představitelů vlády nebo politiků.</p> <p>Co by se mohlo zlepšit?</p>

	<p>Hlavní výzvou pro současnou českou migrační politiku je především její roztříštěnost, kterou by bylo více než žádoucí odstranit. Nedostatečná je také míra financování aktivit, které souvisí s migrací obecně a především s integrací cizinců do většinové společnosti: hlavní břímě leží na neziskových organizacích, které jsou ale financovány pomocí grantů na krátká období. Navíc, podobně jako v ostatních zemích EU, je skoro nemožné získat prostředky na aktivity související s integrací občanů EU, kteří sice požívají výhod volného pohybu osob v rámci EU, což ale neznamená, že nečelí problémům, vyplývajícím např. z neznalosti jazyka nové země, v případě, že se rozhodnou přestěhovat do jiného členského státu EU. K tomu nesmíme opomenout ani fakt, že čeština je pro většinu cizinců velmi těžkým jazykem a vyčlenění větších prostředků na její výuku a její zvládnutí až do úrovně B2 by bylo nepochybně žádoucí. Optimální v současném nastavení české migrační politiky není ani příliš silná pozice Ministerstva vnitra, které je zároveň represivním orgánem, který se stará o ochranu hranic a udržování veřejného pořádku, a orgánem, který má směrem k imigrantům zajišťovat také jejich integraci. Např. v otázkách týkajících se zaměstnanosti cizinců by mělo mít mnohem větší pravomoci Ministerstvo práce a sociálních věcí. Mimo to nelze opomenout ani určitou nevyjasněnost kompetencí mezi jednotlivými resorty v procesu integrace cizinců na lokální úrovni.</p>
--	--

Sesja II - Uchodźcy w mediach. Język i obrazy

Nataliya Antonyuk, *Nowi przesiedleńcy na Ukrainie - problem osób wewnątrznie przemieszczonych w ukraińskich mediach*

Nataliya Antonyuk	Streszczenie
PL	<p>Jakościowe zaprezentowanie tematu OWP okazało się trudnym zadaniem dla ukraińskich mediów. Z jednej strony, w mediach zmniejszyła się liczba materiałów z językiem nienawiści, przejawami dyskryminacji i pragnieniem sensacji, ale jednocześnie brakuje materiałów o samych przesiedleńcach, w tym o charakterze analitycznym i śledczym. Większość dziennikarzy w swoich publikacjach tylko odzwierciedla obecną sytuację OWP, nie prowokując do głębszej publicznej dyskusji na temat możliwości rozwiązania problemu OWP w danym regionie. Wśród pozytywnych zmian można wymienić wzrost liczby materiałów, które ujawniają ludzkie aspekty problemów przesiedleńców, zmniejszają</p>

	<p>się liczby materiałów na temat tzw. „falszywych przesiedleńców” lub „turystów emerytalnych”. Media używały zwykle poprawnego języka i terminologii dotyczącej osób wewnątrznie przemieszczonych. Odnotowywano jednak przypadki, kiedy wobec OWP stosowano określenia „uchodźcy”. Należy przy tym zauważyć, że w przypadku ostatnich z wymienionych były to przede wszystkim materiały o działaniu władzy poprzez prezentowanie tematu o pomocy społecznej dla przesiedleńców. Materiały zawierają dużą liczbę cytatów oświadczeń urzędników i komunikatów prasowych, natomiast postawę państwa prezentuje się pasywnie i bezkrytycznie. Dziennikarze są słabo zorientowani w aspektach prawnych dotyczących osób wewnątrznie przemieszczonych. Wydaje się, że relacjach więcej uwagi winno się poświęcać tematowi efektywności polityki państwowej nakierowanej na rozwiązanie tego poważnego problemu społecznego. W dodatku dziennikarze nie zwracają się uwagi na prace urzędników i samorządów lokalnych, nie śledzą, w jaki sposób prezentowane problemy przesiedleńców zostały rozwiązane.</p> <p>Z drugiej zaś strony, broniąc postaw dziennikarzy, należy zauważyć, że przedstawiciele mediów zwracają uwagę na problem w tworzeniu publikacji i relacji o OWP. Przesiedleńcy bardzo często unikają kontaktów z mediami, wynika to z ich braku zaufania do mediów i władz. W dodatku, dziennikarze często nie zagłębiają się w skomplikowany stan psychiczny przesiedleńców, tym także można wyjaśnić niechęć ludzi do rozmowy.</p> <p>Mimo powyższych trudności, ukraińskie media pragną jednak być aktywnym obrońcą praw osób wewnątrznie przemieszczonych i mediatorem w kwestii prób rozwiązania konfliktu na południowym wschodzie Ukrainy, wspierając przy tym wysiłki władz i społeczeństwa obywatelskiego.</p>
DE	<p>Qualitative Präsentation des Themas IDP [Internally Displaced Persons] wurde zur schwierigen Aufgabe für die ukrainischen Medien. Einerseits ging die Zahl der Medienberichte mit Hass-Sprache, Diskriminierungsbotschaften und Sensationssucht zurück, andererseits wiederum fehlt es an Berichten mit analytischen und investigativen Ansatz über Umsiedler selbst. Die meisten Journalisten geben in ihren Beiträgen nur die gegenwärtige Lage der IDPs wieder und regen keine vertiefte Diskussion über die Lösung des Problems der internen Vertreibung in der jeweiligen Region an. Unter den positiven Veränderungen lässt sich auch der Anstieg der Berichte nennen, die die menschlichen Aspekte der Probleme der Umsiedlung besprechen und die rückläufige Zahl der Medienberichte über die sogenannten „falschen Umsiedler” oder „Rententouristen”. In den Medienberichten bediente man sich üblicherweise der adäquaten Sprache und Fachbegriffe für die Binnenflüchtlinge. Man verzeichnete auch Beispiele, als die IDPs mit dem Begriff „Flüchtlinge” bezeichnet wurden. Man sollte dabei bemerken, dass diese Berichte die Maßnahmen der Regierung, die Gewährung</p>

	<p>der Sozialhilfe für die Umsiedler behandelten. In den Berichten kommen zahlreiche Zitate aus den Beamtenklärungen und Presseklärungen vor und die Haltung des Staates wird passiv und unkritisch dargestellt. Die Journalisten sind unterinformiert, was die juristischen Fragen zur internen Vertreibung anbelangt. Der Eindruck wird gewonnen, dass in den Berichten mehr Aufmerksamkeit der Effizienz der staatlichen Politik gewidmet werden sollte, die auf Lösung des erheblichen Problems orientiert sind. Die Journalisten – bemängelt die Autorin – lassen die Arbeit der Beamten und der Kommunen außeracht und verfolgen die Lösungsansätze der Probleme der Umsiedler unzulänglich.</p> <p>Andererseits nimmt die Autorin die Journalisten in Schutz, indem sie schreibt, die Vertreter der Medien nehmen das Problem in ihren Veröffentlichungen und Berichten über IDPs wahr. Die Umsiedler vermeiden oft die Kontakte mit Medien, was durch das Misstrauen gegenüber Medien und Behörden und Regierung erklärt wird. Die Journalisten – heißt es weiter – gehen oft nicht in die Tiefe der komplizierten psychischen Lage der Umsiedler. Das erklärt den Widerwillen, ein Interview zu geben.</p> <p>Trotz der Schwierigkeiten wollen die ukrainischen Medien aktiv die Rechte der Binnenflüchtlinge verteidigen und bei der Problemlösung in im Südosten der Ukraine vermitteln, indem man die Anstrengungen der Regierung und Bürgergesellschaft unterstützt.</p>
CZ	<p>Migrační politika Česka se tedy během uplynulých 20 let změnila z proklamativní multikulturní politiky na politiku aplikující tzv. model občanské integrace imigrantů, a tato změna byla doprovázena i změnou v přístupu k imigrantům, kteří jsou nyní už chápáni jako jednotlivci a ne jako skupina. Nyní, na konci roku 2016, také už česká migrační politika není tak apolitická, jako tomu bylo do roku 2015, kdy byla prováděna pouze Ministerstvem vnitra, které ji mělo (a nadále má) v gesci, bez většího zájmu ze strany ostatních představitelů vlády nebo politiků.</p> <p>Co by se mohlo zlepšit?</p> <p>Hlavní výzvou pro současnou českou migrační politiku je především její roztříštěnost, kterou by bylo více než žádoucí odstranit. Nedostatečná je také míra financování aktivit, které souvisí s migrací obecně a především s integrací cizinců do většinové společnosti: hlavní břímě leží na neziskových organizacích, které jsou ale financovány pomocí grantů na krátká období. Navíc, podobně jako v ostatních zemích EU, je skoro nemožné získat prostředky na aktivity související s integrací občanů EU, kteří sice požívají výhod volného pohybu osob v rámci EU, což ale neznamená, že nečelí problémům, vyplývajícím např. z neznalosti jazyka nové země, v případě, že se rozhodnou přestěhovat do jiného</p>

	<p>členského státu EU. K tomu nesmíme opomenout ani fakt, že čeština je pro většinu cizinců velmi těžkým jazykem a vyčlenění větších prostředků na její výuku a její zvládnutí až do úrovně B2 by bylo nepochybně žádoucí. Optimální v současném nastavení české migrační politiky není ani příliš silná pozice Ministerstva vnitra, které je zároveň represivním orgánem, který se stará o ochranu hranic a udržování veřejného pořádku, a orgánem, který má směrem k imigrantům zajišťovat také jejich integraci. Např. v otázkách týkajících se zaměstnanosti cizinců by mělo mít mnohem větší pravomoci Ministerstvo práce a sociálních věcí. Mimo to nelze opomenout ani určitou nevyjasněnost kompetencí mezi jednotlivými resorty v procesu integrace cizinců na lokální úrovni.</p>
--	---

Nicole Horakova-Hirschler, *Obrazy uchodźców w mediach społecznościowych – analiza socjologiczna memów internetowych na czeskojęzycznych stronach internetowych*

Nicole Horakova-Hirschler	Streszczenie
PL	<p>Autorka w tekście pt. „Obrazy uchodźców w wirtualnych sieciach społecznościowych – analiza socjologiczna memów internetowych w czeskojęzycznych sieciach społecznościowych” podejmuje się analizy treści prezentowanych przez obecnie popularną formę wyrażania opinii w wirtualnej rzeczywistości – memy internetowe. Przedmiotem zainteresowania autorki stały się memy, które podejmowały temat kryzysu uchodźczego w Europie, jak i samych uchodźców, a obszarem analizy stały czeskojęzyczne strony internetowe oraz czeskojęzyczna wersja amerykańskiego portalu społecznościowego Facebook. W analizie materiału badawczego zastosowano socjologiczną perspektywę badawczą. Przeprowadzona analiza wykazała, że paradoksalnie, memów przedstawiających problematykę kryzysu uchodźczego i uchodźców było zdecydowanie mniej niż memów, które odnosiły się do islamu lub muzułmanów. Można było je podzielić na te, które były kopią-tłumaczeniem memów powstałych w międzynarodowej wirtualnej przestrzeni i te, odnoszące się do kontekstów znanych Czechom. Zdecydowana większość z nich przedstawiała islam i muzułmanów w negatywnym świetle, jako zagrożenie, porównywalne do kryzysu, jaki doświadczyli Czesi pod koniec lat 30. ubiegłego wieku. W prezentowanych w memach treściach przeważały kwestie zagrożeń, jakie może nieść islamizacja Europy oraz wyższości kultury czeskiej (europejskiej) nad</p>

	<p>arabską. Treści te jednak bazując na stereotypach i przedstawiają treści w bardzo uproszczonej formie, co sprawia, że memy – według autorki – należy zaklasyfikować jako materiały ksenofobiczne, a nawet rasistowskie, ponieważ ich bezpośrednia interpretacja może w odbiorcach budzić niechęć lub nawet nienawiść względem islamu i jego wyznawców, niezależnie czy są to uchodźcy czy nawet mieszkający od wielu lat w Republice Czeskiej przedstawiciele narodów arabskich. Autorka zwraca ponadto uwagę, że w zbadanym materiale zdecydowanie najmniej było memów, które przedstawiały uchodźców w pozytywnym świetle. W tym kontekście ujawnia się też paradoks odbioru zagrożeń związanych z napływem imigrantów do Europy, w tym Czech, na który autorka zwraca uwagę na wstępie swojego tekstu, wskazując, że Czesi doświadczyli kryzysu uchodźczego bez uchodźców.</p>
DE	<p>Die Autorin analysiert in ihrem Beitrag: „Das Bild der Flüchtlinge in virtuellen sozialen Netzwerken – eine soziologische Analyse der Memes als Internetphänomen in tschechischsprachigen sozialen Netzwerken” die Inhalte der gegenwärtig populären Ausdrucksform der Meinung im Cyberspace wie die Memes. Die Verfasserin fokussiert sich auf die Memes, die sich mit der europäischen Flüchtlingskrise auseinandersetzen und die Flüchtlinge als Thema haben. Die Analyse bezieht sich auf tschechischsprachige Internetseiten und die tschechische Sprachversion des amerikanischen sozialen Netzwerkes <i>Facebook</i>. Bei der Analyse des Forschungsgegenstandes bediente man sich der soziologischen Perspektive. Aus der Analyse ergibt sich, dass es paradoxerweise Memes mit Inhalten über Flüchtlingskrise deutlich weniger als der mit Inhalten über Islam und Moslems gab. Die Mems ließen sich aufteilen. Eine Gruppe stellten Kopien und Übersetzungen der Mems, die im Ausland entstanden sind und verbreitet wurden und die andere Gruppe sind Mems mit einem für die Tschechen bekannten Zusammenhang. Die meistens Memes stellten Islam und Moslems im negativen Licht dar und sie wurden als Bedrohung, vergleichbar mit der Krise, die Tschechen Ende der 1930er Jahren erlebten, gezeigt. Die Inhalte der Memes überwogen Gefahren, die mit sich die Islamisierung Europas mitbringt und die Überlegenheit der tschechischen (europäischen) Kultur. Die Inhalte bauen auf Vorurteilen und Klischees und vermitteln die Botschaften in sehr vereinfachten Form, was zur Folge hat, dass die Memes – nach Auffassung der Autorin – als fremdenfeindlich oder gar rassistisch einzustufen sind, weil die unmittelbare Interpretation der Inhalte beim Empfänger Abneigung oder gar den Hass gegen Islam und die Vertreter des Glaubens hervorrufen kann, unabhängig davon, ob es sich dabei um Flüchtlinge oder schon seit Jahren in der Tschechischen Republik lebende Vertreter der arabischen Völker handelt. Die Autorin bemerkt darüber hinaus, dass im untersuchten Forschungsmaterial nur wenig Memes vorhanden waren, die Flüchtlinge positiv darstellten. Im</p>

	<p>Hinblick darauf zeigt sich das Paradox, dass man über Gefahren des Zustroms der Einwanderer nach Europa, hier nach Tschechen – wie am Anfang des Textes thematisiert wird - spricht, obwohl, wie sie schreibt, die Tschechen eine Flüchtlingskrise, allerdings ohne Flüchtlinge erlebten.</p>
CZ	<p>Autorka v textu nazvaném „Obrazy uprchlíků ve virtuálních sociálních sítích – sociologická analýza internetových memů na českojazyčných sociálních sítích“ analyzuje obsahy prezentovaných - v současnosti populární formou vyjadřovaných názorů ve virtuální realitě – internetových memů. Předmětem zájmu autorky se staly memy, které se zabývají tématem uprchlické krize v Evropě, jakož i samotných uprchlíků, a oblastí analýzy se staly českojazyčné internetové stránky a také českojazyčná verze americké sociální sítě Facebook. V analýze zkoumaného materiálu byla použita sociologická perspektiva zkoumání. Provedená analýza prokázala, že paradoxně bylo memů, znázorňujících problematiku uprchlické krize a uprchlíků podstatně méně než memů, které se týkaly islámu nebo muslimů. Daly se rozdělit na ty, které byly kopií-překladem memů vzniklých v mezinárodním virtuálním prostoru, a na ty, které se vztahovaly ke kontextu Čechům známému. Rozhodná většina z nich zobrazovala islám a muslimy v negativním světle, jako nebezpečí srovnatelné s krizí, jež Češi zažili na konci 30. let minulého století. V obsahu prezentovaných memů převažovala problematika nebezpečí, jakou s sebou může nést islamizace Evropy a také nadřazenosti české (evropské) kultury nad kulturou arabskou. Tyto obsahy však vycházejí ze stereotypů a zobrazují obsah ve velmi zjednodušené formě, což má za následek, že je memy – podle autorky – nutno zařadit mezi xenofobní materiály, a dokonce materiály rasistické, poněvadž jejich přímá interpretace může v příjemci vzbuzovat nechuť nebo dokonce nenávisť vůči islámu a jeho vyznavačům, nezávisle na tom, zda to jsou uprchlíci anebo dokonce mnoho let žijící v České republice zástupci arabských národů. Autorka navíc upozorňuje, že ve zkoumaném materiálu bylo rozhodně nejméně memů, které prezentovaly uprchlíky v pozitivním světle. V tomto kontextu se zobrazuje také paradox vnímání hrozeb souvisejících s přílivem imigrantů do Evropy, včetně České republiky, na který autorka upozorňuje v úvodní části svého textu, a poukazuje na to, že Češi zažili uprchlickou krizi bez uprchlíků.</p>

Ilona Biernacka-Ligęza, Mirosław Zdulski, *Migracje Romów z krajów Europy Środkowej do krajów Europy Zachodniej i Kanady po 1989 r.*

Ilona Biernacka-Ligęza, Mirosław Zdulski	Streszczenie
PL	<p>Artykuł naświetla problem emigracji Romów z krajów Europy Środkowej do Kanady i Europy Zachodniej po 1989 r. Autorzy pod pojęciem krajów Europy Środkowej wymieniają Czechy, Słowację i Węgry. Tekst bazuje na literaturze czesko- i słowackojęzycznej, podejmującej problematykę romskiej emigracji, ale i zagadnienie funkcjonowania tej społeczności w strukturach czeskiego, słowackiego i węgierskiego społeczeństwa. Analizują zespół uwarunkowań społeczno-ekonomicznych i kulturowych, które można uznać za przyczyny emigracji ludności romskiej na zachód Europy i za ocean po 1989 r., przypominają przy tym, że mniejszość romska w komunizmie była przedmiotem dużego zainteresowania władz Czech, Słowacji i Węgier. Polityka realizowana wobec nich miała na celu funkcjonalne i produktywne włączenie ich struktury tamtejszych społeczeństw. W pewnym stopniu polityka ta okazała się skuteczna, lecz nie wpłynęła na długotrwałą poprawę sytuacji bytowej Romów, to sprawiło, że po 1989 r., po upadku wielkich ośrodków przemysłowych, gdzie osoby pochodzenia romskiego znajdowali zatrudnienie, ich status społeczny i sytuacja ekonomiczna pogorszyła się. Brak perspektyw na poprawę sytuacji bytowej, niski poziom świadczeń socjalnych zachęcał ich do podejmowania decyzji o emigracji.</p> <p>Wiele uwagi autorzy zdecydowali się poświęcić przybliżeniu, tematowi wciąż kontrowersyjnemu, czyli wykorzystywaniu przez Romów możliwości wsparcia socjalnego, jakie zapewniane są w wymienionych państwach Europy Środkowej, krajach Unii Europejskiej (np. Wlk. Brytania, Niemcy, kraje Beneluxu) oraz Kanadzie. W tekście autorzy krytycznie ustosunkowują się do polityk migracyjnych realizowanych przez państwa, które przez Romów uznawane są jako atrakcyjne, jeśli chodzi o kierunek wyjazdów. Zwracają jednocześnie na problem tworzenia przez samych Romów skomplikowanych społecznych sieci wymiany informacji i dystrybucji dóbr, opartych na powiązaniach rodzinnych, umykających państwowym systemom kontroli i nadzoru. Przypominają także, że wykorzystywanie przez nich możliwości, jakie oferowały systemy wsparcia społecznego państw zachodnich,</p>

	przyczyniło się do zmian w polityce migracyjnej.
DE	<p>Der Beitrag schildert die Auswanderung der Sinti und Roma aus den Ländern Mittel- und Osteuropas nach Kanada und Westeuropa nach 1989. Die Autoren zählen zu den Ländern Mittel- und Osteuropas: Tschechen, Slowakei und Ungarn. Dem Text liegt die tschechische und slowakische Fachliteratur über die Migration der Sinti und Roma und über das Leben der Gemeinschaft inmitten der tschechischen, slowakischen und ungarischen Gesellschaft zugrunde. Sie analysieren die sozioökonomischen und kulturellen Grundbedingungen, die für die Auswanderung der Sinti und Roma nach Westeuropa und nach Übersee nach 1989 ursächlich geworden sind und führen an, dass die Minderheit der Sinti und Roma während des Kommunismus im Fokus der Organe in Tschechen, der Slowakei und Ungarn war. Die Politik bestrebte als Ziel funktionale und produktive Eingliederung der Sinti und Roma in die Gesellschaft. Diese Politik zeigte sich zwar teilweise erfolgreich, aber verbesserte nicht nachhaltig die Lage und Existenzbedingungen der Volksgruppe, was zur Folge hatte, dass nach 1989, nach dem Zusammenbruch der großen Industriebetriebe, in denen die Sinti und Roma Beschäftigung fanden, verschlechterten sich der soziale Status und die ökonomische Lage. Ohne Aussichten auf die Verbesserung der Existenzgrundlagen und niedrige Sozialleistungen entschieden sie sich für die Auswanderung.</p> <p>Die Verfasser behandeln umfangreich das immer noch kontroverse Thema, nämlich die Beanspruchung durch Sinti und Roma der Sozialhilfe der genannten Staaten Mitteleuropas und der Europäischen Union (z.B. Großbritannien, Deutschland, Beneluxstaaten) und Kanada. Im Text setzten sich die Autoren kritisch mit der Migrationspolitik der Staaten auseinander, die durch Roma und Sinti für attraktiv gehalten werden, wenn es um das Reiseziel geht. Man hebt gleichzeitig das Problem hervor, dass die Roma und Sinti selbst komplizierte soziale Netzwerke für den Informationsaustausch und Güterverteilung bilden, die auf familiären Beziehungen bauen und damit außerhalb der Reichweite der staatlichen Kontrollsysteme und der Aufsicht liegen. Man erinnert daran, dass der Missbrauch der Sozialsysteme der westlichen Staaten die Ursache der Veränderung der Migrationspolitik war.</p>
CZ	<p>Článek osvětluje problém emigrace Romů ze země střední Evropy do Kanady a západní Evropy po roce 1989. Autoři pod pojmem země střední Evropy uvádějí Českou republiku, Slovensko a Maďarsko. Text vychází z českojazyčné a slovenskojazyčné literatury, zabývající se problematikou romské emigrace, ale i otázkami fungování tohoto společenství ve strukturách české, slovenské a maďarské společnosti. Analyzují soubor sociálně ekonomických a kulturních podmínek, které lze považovat za příčiny emigrace romského obyvatelstva do západní Evropy a do zámoří</p>

	<p>po roce 1989, a zároveň připomínají, že romská menšina byla za komunismu předmětem velkého zájmu orgánů státní moci v České republice, Slovenské republice a v Maďarsku. Politika, která byla vůči nim uplatňovaná, měla za úkol jejich funkční a produktivní zařazení do struktury tehdejší společnosti. V jistém stupni se tato politika ukázala být jako úspěšná, avšak neměla vliv na dlouhodobé zlepšení životní situace Romů, to mělo za následek, že po roce 1989, po úpadku velkých průmyslových center, kde osoby romského původu nacházely zaměstnání, se jejich sociální status a ekonomická situace zhoršily. Nedostatek perspektiv na zlepšení životní situace a nízká úroveň sociálních dávek byly důvodem k tomu, že se rozhodovali emigrovat.</p> <p>Hodně pozornosti se autoři rozhodli věnovat objasnění stále kontroverzního tématu tj. využívání Romů možnosti sociální podpory, jaká je ve zmíněných státech střední Evropy, zemích Evropské unie (např. Velká Británie, Německo, země Beneluxu) a také v Kanadě zajištěna. V textu se autoři kriticky staví vůči migrační politice uplatňované státy, které Romové považují za atraktivní, pokud se jedná směr výjezdů. Upozorňují zároveň na problém, samotnými Romů vytvořených, komplikovaných sociálních sítí výměny informací a distribuce majetku, založených na rodinných vazbách, vymykajícím se státním systémům kontroly a dohledu. Připomínají také, že využívání z jejich strany možností, jaké nabízely systémy sociální podpory západních států, přispělo ke změnám v migrační politice.</p>
--	---

Sesja III - Obcy wśród nas. Przykłady integracji z Polski, Czech i Niemiec

Kateřina Sidoropulu-Janků, *Romowie czescy w czeskiej przestrzeni publicznej*

Kateřina Sidoropulu-Janků	Streszczenie
PL	Autorka w swoim artykule przedstawia temat obecności Romów czeskich w czeskiej przestrzeni publicznej. Dzieli przy tym swój wywód na dwie części, w pierwszej prezentuje obraz społeczności romskiej w Republice Czeskiej z perspektywy socjologicznej i historycznej, wplatając weń zagadnienie migracji, które jest immanentnym elementem

	<p>dziejów i kultury romskiej, także na ziemiach czeskich. Zwraca uwagę na fakt, że Romowie byli obecni na ziemiach czeskich na przełomie XV i XVI w., choć nawet obecnie w niektórych kręgach społecznych i przy stosowaniu stereotypowego postrzegania tej społeczności, traktowani są nadal jako element obcy. Wspomina o liczebności społeczności Romów w okresie przedwojennym, przytacza też przykłady opracowań nt. Romów, przedstawiających ich sytuację w okresie 1945-1989 oraz po 1989. Przypomina, że nie miały wpływ na utrzymywanie się negatywnych stereotypów w odniesieniu do Romów ma ich sytuacja bytowa. Jest to jednak problem, który można obserwować w wielu krajach europejskich, gdzie Romowie są obecni. Pod tym względem, sytuacja Romów w Czechach i w innych krajach europejskich jest tożsama. Druga część artykułu poświęcona jest opisowi projektu pn. „Pamięć o romskich robotnikach”, którego celem jest zwrócenie uwagi społecznej na inny obraz Romów, mający pozwolić na destrukcję funkcjonujących stereotypów i uprzedzeń. W podsumowaniu autorka podkreśla, że główną motywacją uczestników projektu nie było konserwacja pamięci o robotnikach romskich w Czechach, a zachęta do dialogu i kultywowania wspólnej przeszłości.</p>
DE	<p>Die Autorin schildert in ihren Beitrag die Präsenz der Roma und Sinti im öffentlichen Bereich in der Tschechischen Republik. Ihre Ausführungen gliedert sie in zwei Teile. Im ersten Teil präsentiert sie das Bild der Roma und Sinti in der Tschechen aus dem soziologischen und historischen Blickwinkel und schließt in ihre Ausführungen die Migrationsthematik ein, die mit der Geschichte und Kultur der Roma und Sinti auf in böhmischen Ländern eng verbunden ist. Man weist darauf hin, dass Roma und Sinti in Böhmen schon um die Wende 15./16. Jahrhundert präsent waren und trotz dem werden sie gegenwärtig in bestimmten Kreises klischeehaft als Fremde wahrgenommen. Sie nennt auch die Zahlen der Roma und Sinti aus der Vorkriegszeit und führt Beispiele der wissenschaftlichen Veröffentlichungen über Roma und Sinti ein und präsentiert ihre Stellung in dem Zeitraum 1945-1989 und nach 1989. Die Verfasserin ruft in Erinnerung, dass für die Bildung der Vorurteile über Roma und Sinti ihre allgemeine Wirtschaftslage erheblich ist. Das sei ein Problem, das sich in vielen europäischen Ländern beobachten lasse, wo Roma und Sinti leben. Aus diesem Blickwinkel betrachtend sei die Lage der Roma und Sinti in Tschechen und in anderen europäischen Ländern identisch. Im zweiten Teil des Beitrages wird das Projekt „Erinnerung an romanische Arbeiter“ vorgestellt, das den Zweck verfolgt, die Aufmerksamkeit der Gesellschaft auf ein anderes Bild der Roma und Sinti zu richten, um die geläufigen Vorurteile und Stereotype abzubauen. Im Resümee hebt die Autorin hervor, dass die Hauptmotivierung der Projektteilnehmer die Pflege der Erinnerung an romanische Arbeiter in Tschechen und</p>

	Anregung zum Dialog und zur Pflege gemeinsamer Vergangenheit war.
CZ	Autorka se ve svém článku zabývá tématem přítomnosti českých Romů v českém veřejném prostoru. Svůj výklad přitom dělí na dvě části, v první prezentuje obraz romské společnosti v České republice ze sociologické a historické perspektivy a včleňuje do něho problematiku migrace, která je imanentním prvkem romských dějin a kultury také v českých zemích. Upozorňuje na fakt, že Romové byli přítomni v českých zemích na přelomu 15. a 16. století, přesto jsou dokonce dnes v některých sociálních kruzích a ve stereotypním vnímání této společnosti nadále považováni za cizí element. Zmiňuje početnost romské společnosti v předválečném období, uvádí příklady studií s romskou tematikou zobrazujících jejich situaci v období let 1945-1989 a také po roce 1989. Připomíná, že nemalý vliv na udržování negativních stereotypů vůči Romům mají jejich životní poměry. To je však problém, který lze pozorovat v mnoha evropských zemích, kde jsou Romové přítomni. Z tohoto hlediska je situace Romů v České republice a dalších evropských zemích stejná. Druhá část článku je věnována popisu projektu s názvem „Paměť romských dělníků“, jehož cílem je zaměřit pozornost společnosti na jiný obraz Romů, mající umožnit destrukci fungujících stereotypů a předsudků. V resumé autorka zdůrazňuje, že hlavní motivací účastníků projektu nebyla konzervace paměti o romských dělnících v České republice, nýbrž pobídka k dialogu a kultivování společné minulosti.

Robert Geisler, *Dyskurs na temat narodowości śląskiej jako praktyka emancypacyjna*

Robert Geisler	Streszczenie
PL	Tekst Roberta Geislera podejmuje ważne w kontekście współczesnych procesów zmian tożsamościowych w regionie Górnego Śląska zagadnienie. Jest nim proces tożsamościowej emancypacji rodzimych mieszkańców tego regionu w kierunku rozwoju poczucia własnej odrębności w kategoriach etnicznych i narodowościowych. Jest to proces o tyle ważny, ponieważ zwraca uwagę na konieczność nowego spojrzenia na dotychczas przyjęte rozumienie śląskości, także w kontekście złożonej struktury kulturowo-tożsamościowej Górnego Śląska, jako regionu i jego mieszkańców. Autor skupia się w swoich rozważaniach na sferze dyskursywnej, która to sfera stała gruntem to rozwoju postaw tożsamościowych, ujawnianych w przestrzeni społecznej, politycznej i podczas Spisów Powszechnych w Polsce w 2002 i 2011 r. R. Geisler tłumaczy także, że początek rozwoju tytułowych praktyk emancypacyjnych dał przełom

	<p>demokratyczny w Europie i w Polsce, który wymiarze górnośląskim przyczynił się do powstania w niektórych segmentach społeczeństwa historycznego obszaru Górnego Śląska dążeń do uzyskania większego wpływu na otaczającą rzeczywistość społeczno-polityczną. W rezultacie pojawiły się w górnośląskim dyskursie debaty także na temat redefinicji dotychczasowego znaczenia pojęcia obywatelstwa i narodowości. Ich motorem były środowiska, które czerpiąc z przedwojennych doświadczeń odrębnego znaczenia województwa śląskiego w strukturze polskiego społeczeństwa i gospodarki (autonomia), poczęły dążyć do wzmocnienia śląskiej tożsamości, jej rozwoju i wzmocnienia reprezentacji Ślązaków w wymiarze politycznym, na poziomie regionalnym i centralnym. Z czasem podmioty te (autor wymienia Ruch Autonomii Śląska, Związek Ludności Narodowości Śląskiej i Stowarzyszenie Osób Narodowości Śląskiej) zaczęły w wymiarze dyskursywnym promować ideę tożsamości śląskiej, jako kategorii etnicznej, przyczyniając się do podstawienia, także w wymiarze ogólnopolskim pytań i ewolucję znaczenia pojęć takich jak naród i narodowość.</p>
DE	<p>Im Text von Robert Geisler werden wichtige Fragen um die Identitätsveränderungsprozesse der Gegenwart in Oberschlesien erörtert. Das sei ein Prozess der Emanzipation der einheimischen Bevölkerung dieser Region in Richtung der Herausbildung eigener Identität in ethnischen und nationalen Kategorien. Das sei – heißt es – umso wichtiger, dass der Prozess auf das bisherige Verständnis des Schlesiertums vor dem Hintergrund der komplexen kulturellen und Identitätsstruktur der Region und der Einwohner Oberschlesiens neues Licht wirft. Der Verfasser fokussiert sich auf den Diskurs, der die Grundlage für die Entwicklung der Haltung in Identitätsfragen darstellt. Diese Fragen kamen in der Gesellschaft, Politik und bei der Volkszählung in Polen 2002 und 2011 zum Tragen. R. Geisler erklärt auch, dass die im Titel angeführten emanzipatorischen Prozesse erst nach der Wende in Europa und in Polen in Gang gesetzt wurden. In der Region bildeten sich in einigen Segmenten der Gesellschaft in historischen Grenzen Oberschlesiens Bestrebungen heraus, um mehr Einfluss auf das soziale und politische Umfeld zu gewinnen. Das Ergebnis der diskursiven Debatte sei in Oberschlesien die Neudefinierung der Begriffe Staatsangehörigkeit und Nationalität. Die Debatte wurde durch Kreise vorangetrieben, die auf die Erfahrung der Vorkriegszeit zurückblickten und nach einer Sonderstellung der schlesischen Woiwodschaft in der Struktur der polnischen Gesellschaft und der Wirtschaft (Autonomie) strebten und setzten sich für die Stärkung der schlesischen Identität, deren Entwicklung und Stärkung der politischen Vertretung der Schlesier auf der regionalen und zentralen Ebene ein. Mit der Zeit begannen die Organisationen (der Autor nennt dabei die Bewegung für Autonomie Oberschlesiens, Verband der Bevölkerung</p>

	Schlesischer Nationalität und Verein der Personen Schlesischer Nationalität) die Idee der schlesischen Identität in der diskursiven Dimension zu fördern, die als eine Kategorie der Ethnizität verstanden wurde. Man stelle damit die Frage nach der Evolution des Verständnisses der Begriffe Nation (Volk) und Nationalität zur Debatte in ganz Polen.
CZ	Text Roberta Geislera se zabývá problematikou závažnou v kontextu současných procesů identitárních změn v regionu Horního Slezska. Jedná se o proces identitární emancipace domácích obyvatel tohoto regionu směřující k rozvoji pocitu vlastní odlišnosti v etnické a národnostní kategorii. Je to proces tím důležitější, že upozorňuje na nutnost nového pohledu na doposud přijaté chápání slezskosti, také v kontextu komplikované kulturně-identitární struktury Horního Slezska jako regionu a jeho obyvatel. Autor se ve svých úvahách soustřeďuje na argumentační sféru, která se stala základem pro rozvoj identitárních postojů, projevujících se v společenském a politickém prostoru a během všeobecného sčítání v Polsku v letech 2002 a 2011. R. Geisler také vysvětluje, že počátek rozvoje hlavních emancipačních praktik započal demokratický přelom v Evropě a v Polsku, který v hornoslezském rozměru přispěl v některých segmentech společnosti historické oblasti Horního Slezska ke vzniku snah získat větší vliv na okolní společensko-politickou realitu. Ve výsledku se v hornoslezském diskursu objevily debaty také na téma redefinice dosavadního významu pojmu občanství a národnosti. Jejich motorem byla střediska, která čerpala z předválečných zkušeností odlišného významu slezského vojvodství ve struktuře polské společnosti a hospodářství (autonomie) a začala směřovat k posílení slezské identity, jejího rozvoje a posílení zastoupení Slezanů v politickém rozměru na úrovni regionální a centrální. Postupně tyto subjekty (autor jmenuje Ruch Autonomii Śląska, Związek Ludności Narodowości Śląskiej a Stowarzyszenie Osób Narodowości Śląskiej) začaly v rozměru diskursu propagovat ideu slezské identity jako etnické kategorie a přispěly k položení otázek rovněž v celopolském rozměru a vývoje významu takových pojmů jako národ a národnost.

Ljudmila Belkin, *Odpowiedzialność i polityka azylowa: o historii żydowskich kontyngentach uchodźczych*

Ljudmila Belkin	Streszczenie
PL	Ljudmila Belkin podejmuje w swoim tekście interesujące zagadnienie przyjmowania przez Niemcy imigrantów pochodzenia żydowskiego z krajów Europy Środkowej i Wschodniej, a w szczególności z obszaru byłego Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich. Referat zatytułowany „odpowiedzialność i polityka azyl” wskazuje m.in. na

	<p>źródła decyzji Niemiec o otwarciu się na przyjazdy mieszkańców Europy Wschodniej pochodzenia żydowskiego. Pojęcie „odpowiedzialności” wskazuje na wolę odkupienia części win za krzywdy wyrządzone na narodzie żydowskim przez Niemców w czasie II wojny światowej, termin „polityka azylowa” natomiast na formę zaproszenia, jakie Niemcy wystosowały do ludności pochodzenia żydowskiego ze Wschodu. Przyjęcie tej ludności wydaje się podwójnie ciekawe. Bo po pierwsze w porównaniu do wielu fal imigrantów, które napływały po 1949 r. do Niemiec, Niemcy jako państwo wystosowało dla tej ludności ofertę azylu i przejęły inicjatywę w zakresie ich sprowadzenia i integracji. Po drugie, co wydaje się także interesujące, propozycję tę wystosowała najpierw Niemiecka Republika Demokratyczna, późno, bowiem już o schyłku swojego istnienia w czerwcu 1990 r. Zjednoczone Niemcy przejęły następnie tę inicjatywę. Autorka wylicza, że od 1991 r., kiedy rozpoczęła się fala przyjazdów ludności żydowskiej z byłych republik radzieckich do Niemiec, na taką drogę zdecydowało się ok. 220 tys. osób, którzy dotarli do RFN z „żydowską wizą”. Tekst uwagę koncentruje przy tym na debatę publiczną, która poprzedziła realizację programu zaproszenia żydowskich azylantów z byłego ZSRR do Niemiec, wskazując również że pozytywny wpływ na decyzję o przyjęciu tej ludności miały zmiany polityczne przełomu lat 80. i 90. w Europie oraz działania lobbingsowe środowisk żydowskich w Niemczech i żyjących w diasporze.</p>
DE	<p>Ljudmila Belkin widmet ihren Text der Aufnahme in Deutschland der Einwanderer jüdischer Herkunft aus den Mittel- und Osteuropastaaten, und insbesondere aus dem Gebiet der ehemaligen Sowjetunion. Das Thema des Referats: „Verantwortung und Asylpolitik” zeugt unter anderem von den Quellen der Entscheidung in Deutschland und von der Öffnung auf die Ankunft der Bewohner jüdischer Herkunft aus Osteuropa. Der Begriff „Verantwortung” deutet auf den Willen zur Wiedergutmachung für einen Teil des Unrechts, das Deutsche während des 2. Weltkrieges am jüdischen Volk begingen. Der Begriff „Asylpolitik” deutet die Form einer Einladung, die Deutsche an die Bevölkerung jüdischer Herkunft im Osten richteten. Die Aufnahme der Bevölkerungsgruppe scheint zweierlei interessant zu sein. Im Vergleich mit der Einwanderungswelle, die nach 1949 in Deutschland zu beobachten war, bot der Staat der Bevölkerung das Asylrecht an und ergriff die Initiative bei der Überführung und Eingliederung. Es ist auch bemerkenswert, dass der Vorschlag vorerst durch die Demokratische Deutsche Republik erst sehr spät, kurz vor ihren Ende in Juni 1990 unterbreitete, und dann übernahm diese Initiative das Vereinigte Deutschland. Die Autorin berechnete, dass seit 1991, als die Zuwanderung der jüdischen Bevölkerung aus den ehemaligen Sowjetrepubliken ansetzte, ca. 220.000 Personen die Entscheidung trafen, in die BRD mit dem „jüdischen Sichtvermerk” einzureisen. Der</p>

	Text behandelt schwerpunktmäßig die öffentliche Debatte, die dem Programm der Einladung der jüdischen Asylbewerber aus der ehemaligen UdSSR nach Deutschland vorausging. Man nennt auch positive Entscheidungsfaktoren für die Aufnahme der Bevölkerungsgruppe wie die Wende um die 1980er und 1990 er in Europa und Lobbyarbeit der jüdischen Einwohner in Deutschland und in Diaspora.
CZ	Ljudmila Belkin se ve svém textu zabývá zajímavou problematikou přijímání ze strany Německa imigrantů židovského původu ze zemí střední a východní Evropy, a to zejména z oblasti bývalého Svazu sovětských socialistických republik. Referát nazvaný „odpovědnost a azylová politika“ poukazuje mj. na zdroje rozhodnutí Německa o otevření se vůči příjezdům obyvatel východní Evropy židovského původu. Pojem „odpovědnosti“ ukazuje na vůli odčinit část viny za křivdy způsobené Německem židovskému národu v době II. světové války, zatímco termín „azylová politika“ na formu pozvání, jaké Německo uplatnilo vůči obyvatelstvu židovského původu z východu. Přijetí tohoto obyvatelstva se jeví zajímavé ze dvou důvodů. Protože za prvé ve srovnání s mnoha vlnami imigrantů, které přicházely do Německa po roce 1949, Německo jako stát adresovalo těmto lidem nabídku azylu a ujalo se iniciativy jejich dopravení a integrace. Za druhé, což je také velmi zajímavé, tuto nabídku nejprve vyslovila Německá demokratická republika, a to již na sklonku své existence v červnu 1990. Sjednocené Německo pak následovně tuto iniciativu převzalo. Autorka vypočítává, že od roku 1991, kdy započala vlna příjezdů židovského obyvatelstva z bývalých sovětských republik do Německa, se na tuto cestu vydalo kolem 220 tisíc osob, které dorazily do SRN s „židovským vízem“. Text zaměřuje svou pozornost na veřejnou debatu, která předcházela realizaci programu pozvání židovských azylantů z bývalého SSSR do Německa a poukazuje rovněž na to, že pozitivní vliv na rozhodnutí o přijetí tohoto obyvatelstva měly politické změny z přelomu 80. a 90. let v Evropě a lobbování židovských center v Německu a lidí žijících v diaspoře.

Sesja IV. Polacy, Czesi, Niemcy w roli migrantów

Markus Bauer, *Migracje w dziejach Śląska*

Markus Bauer	Streszczenie
PL	Dyrektor Muzeum Śląskiego w Görlitz w swoim tekście podjął się zagadnienia migracji, jako ważnego elementu dziejów Śląska. We wstępie przypomina, że literatura określa ten region „przestrzenią migracji par excellence”, wskazując, że niewiele jest w Europie regionów, których historia tak silnie naznaczona była przez migracje, których

	<p>przyczyny, przebieg i skutki zmieniały się na przestrzeni minionych stuleci. Autor zwraca nawet uwagę, iż patrząc na dzieje migracji na Śląsku można odnaleźć wszystkie ich rodzaje, które towarzyszyły historii ludzkości. W tym rozumieniu, tekst stanowi przegląd dziejów Śląska z punktu widzenia migracji, jakie odcisnęły piętno na jego mieszkańcach i kulturze. M. Bauer, wspomina w swoim referacie o migracjach na Śląsk w okresie późnego średniowiecza, kiedy przybysze z zachodu transferowali do regionu nowoczesne metody uprawy roli czy też prawo i zasady funkcjonowania zrębów samorządów miejskich, przyczyniając się do jego cywilizacyjnego rozwoju. Autor wspomina też o migracjach w okresie XVII w., związanych ze skutki wojny trzydziestoletniej, migracji ludności żydowskiej, dla której Śląsk był miejscem, gdzie szczególnie od XVIII w. zaczęła rozkwitać ich kultura; migracji elit arystokratycznych i intelektualnych; migracji zarobkowej, która stała się ważnym elementem życia społecznego na Śląsku już w XIX w. W konkluzjach autor zwraca uwagę, że migracje były od zarania ważnym elementem dziejów Śląska, było to spowodowane położeniem geograficznym Śląska, na styku kultury germańskiej i słowiańskiej; Śląsk był też w swojej historii regionem emigracji, która stała się stałym elementem życia społecznego tego regionu od XVII w. W kolejnych wnioskach autor zadaje pytanie, jaki może być bilans migracji na Śląsku, czy wpłynął na jego dzieje pozytywnie czy też negatywnie, na które – dodaje – nie ma właściwej odpowiedzi. W ostatnich zdaniach przypomina, że migracje na lub ze Śląska były ważnym składnikiem historii polsko-niemieckiego sąsiedztwa, historii, która miała swoje jasne i ciemne rozdziały. I tak, migracje w okresach wcześniejszych skutkowały owocną syntezą dla obu narodów, tę zahamował dopiero wpływ ideologii nacjonalistycznej w XIX i XX w.</p>
DE	<p>Vorsitzender des Stiftungsvorstandes des Schlesischen Museums zu Görlitz schildert in seinem Text die Migration in der Geschichte Schlesiens. Zur Einführung erinnert er daran, dass in der Literatur diese Region als „Migrationsraum par excellence“ genannt wurde, und weist nach, dass es in Europa nur wenige Regionen gab, die durch die Migrationen so stark geprägt wären, deren Ursachen, Verlauf und Folgen in den zurückliegenden Jahrhunderten unterschiedlich waren. Der Autor bemerkt, dass bei der Betrachtung der Migrationsgeschichte in Schlesien alle Migrationsarten zu finden sind, die es in der Menschheitsgeschichte gab. In diesem Sinne ist der Text Kurzgeschichte Schlesiens erzählt aus dem Blickwinkel der Migrationen, die ihre Spuren auf den Einwohnern und in der Kultur hinterließen. Dr. Markus Bauer referiert über Zuwanderung nach Schlesien im ausgehenden Mittelalter während der Ostsiedlung, als die Einwanderer aus dem Westen moderne Ackerbaumethoden oder Gesetze und Grundlagen der städtischen kommunalen Selbstverwaltung mit sich brachten und damit die Entwicklung des Landes vorantrieben. Der Autor</p>

	<p>erwähnte auch die Migration im 17. Jahrhundert als Folge des Dreißigjährigen Krieges, die Migration der jüdischen Bevölkerung, deren Kultur in Schlesien seit dem 18. Jahrhundert blühte; ferner auch die Migration der Adligen und Intellektuellen; die Erwerbmigration, die das soziale Leben in Schlesien schon im 19. Jahrhundert stark prägte. In der Schlussfolgerung hält der Verfasser fest, dass die Migrationen schon in der Vorzeit in Schlesien zu beobachten waren. Ausschlaggebend war hier die geographische Lage Schlesiens zwischen der germanischen und slawischen Kultur; Schlesien war auch in der Geschichte von der Auswanderung betroffen, die zum festen Bestandteil des Soziallebens seit dem 17. Jahrhundert wurde. Der Autor stellt auch abschließend die Frage nach der Bilanz der Migration in Schlesien. Beeinflusste sie die Geschichte positiv oder wirkte sie sich nachteilig aus. Er fügt hinzu, diese Frage sei ohne Antwort. In letzten Sätzen schreibt er, dass die Zuwanderungen und Auswanderungen in Schlesien ein fester Bestandteil der Geschichte der deutsch-polnischen Nachbarschaft sind, die ihre Höhepunkte und Schattenseiten hatte. Die Migrationen – hieß es – waren vom Vorteil für beide Völker. Sie wurden erst von den nationalistischen Ideologien im 19. Und 20. Jahrhundert ausgebremst.</p>
CZ	<p>Ředitel Slezského muzea v Görlitz se ve svém textu zabýval problematikou migrace jako důležitého prvku dějin Slezska. V úvodu zmiňuje, že literatura nazývá tento region „prostorem migrace par excellence“ a poukazuje na to, že v Evropě je jen málo regionů, jejichž dějiny byly tak silně poznamenány migrací, jejíž příčiny, průběh a následky se během uplynulých století měnily. Autor si dokonce všímá toho, že díváme-li se na dějiny migrace ve Slezsku, můžeme dohledat všechny její druhy, které historii lidstva doprovázely. V tomto smyslu text představuje přehled dějin Slezska z hlediska migrací, které zanechaly svou stopu na jeho obyvatelích a kultuře. M. Bauer ve svém referátu zmiňuje migrace do Slezska v období pozdního středověku, kdy příchozí ze západu přenesli do regionu moderní metody obdělávání půdy či právo a zásady fungování principů městských samospráv a přispívali k jeho civilizačnímu rozvoji. Autor píše také o migracích v 17. století, souvisejících s následky třicetileté války, migraci židovského obyvatelstva, pro které bylo Slezsko místem, kde zejména od 18. století začala rozkvétat jeho kultura; migraci aristokratických a intelektuálních elit; o migraci za výdělkem, která se stala důležitým prvkem života společnosti ve Slezsku již v 19. století. V závěru autor upozorňuje, že migrace byly od počátku důležitým prvkem slezských dějin, což bylo vyvolané geografickou polohou Slezska, místem styku germánské a slovanské kultury; Slezsko bylo ve své historii také regionem emigrace, která se stala trvalým prvkem života společnosti tohoto regionu od 17. století. V dalších úvahách si autor klade otázku, jaká může být bilance migrace ve Slezsku, zda ovlivnila jeho dějiny pozitivně nebo negativně, na</p>

	<p>kteřou – jak dodává – není správná odpověď. V posledních větách připomíná, že migrace do Slezska nebo ze Slezska byly důležitou součástí dějin polsko-německého sousedství, dějiny, které měly své světlé a temné kapitoly. Lze říci, že důsledkem migrace v dřívějších obdobích byla pro oba národy plodná syntéza, kterou zabrzdil teprve vliv nacionalistické ideologie v 19. a 20. století.</p>
--	--

Joanna Dybowska, Kazimierz Szczygielski, *Polacy, Czesi i Niemcy we współczesnych migracjach międzynarodowych w Europie*

Joanna Dybowska	Streszczenie
PL	<p>Tekst Joanny Dybowskiej i Kazimierza Szczygielskiego podejmuje w sposób kompleksowy i porównawczy zagadnienie migracji z polskiej, czeskiej i niemieckiej perspektywy. Wprowadzając do problematyki, autorzy przytaczają <i>in extenso</i> główne czynniki odpowiedzialne za migracje J. Zamojskiego (16). Zabieg ten – jak tłumaczą – jest potrzebny, by na podstawie przedstawionych uwarunkowań móc ocenić skalę migracji, jej współczesny wymiar i prognozowane skutki w wymiarze demograficznym. Kontynuując te rozważania przedstawiają dynamikę zmian demograficznych na świecie na przestrzeni ostatniego półwiecza, wskazując m.in., że Europa staje się jedynym kontynentem, którego ludność będzie się zmniejszać, a z uwagi na wysoki poziom życia, docelowym miejscem migracji setek tysięcy mieszkańców Afryki i Azji. Tekst uzupełniony został tabelami, zawierającymi zestawienie podziałów narodowościowych i salda migracji w krajach europejskich. Porównanie to pozwoliło autorom na umiejscowienie Polski, Czech i Niemiec w ogólnoeuropejski krajobraz demograficzny i migracyjny. Na tym tle zarysowują się pomiędzy tymi państwami wyraźne różnice: Polska jest krajem emigracyjnym, Niemcy imigracyjnym, Czechy natomiast jawią się jako kraj o zrównoważonym bilansie migracyjnymi, ale i stabilnej sytuacji demograficznej. W ostatniej części opracowania, autorzy analizują skutki napływu migrantów (uchodźców i imigrantów ekonomicznych) dla Polski, Czech i Niemiec przede wszystkim w wymiarze demograficznym. W podsumowaniu wskazują ponadto na wyzwania, związane zagospodarowaniem ale i integracją setek tysięcy imigrantów, z jakimi zmierzyć się będą musiały europejskie społeczeństwa w najbliższych latach. Wiele dylematów, które na dziś pozostaje nierozwiązane, wiąże się ze znalezieniem równowagi pomiędzy koniecznością przyjmowania imigrantów, celem poprawy europejskiego bilansu demograficznej, a skuteczną integracją odmiennych kulturowo osób.</p>

DE	<p>Der Text von Joanna Dybowska und Kazimierz Szczygielski behandelt eingehend und komparativ die Migration als Erscheinung aus polnischer, tschechischer und deutscher Perspektive. In dem Einführungsteil führten die Autoren die Migrationsfaktoren <i>in extenso</i> nach J. Zamojski (16) ein. Dies war – wie sie erklären – notwendig, um auf der Grundlage der vorgestellten Bedingungen das Ausmaß der Migration, ihre gegenwärtige Dimension und die prognostizierten Folgen auf die Demografie einschätzen zu können. Im weiteren Teil schildern sie die Dynamik der Bevölkerungsentwicklung in der Welt aus der Perspektive der letzten 50 Jahre und weisen dabei unter anderem darauf hin, dass Europa zum einzigen Kontinent geworden ist, in dem die Bevölkerungszahl rückläufig wird und wegen der Lebensqualität zum Einwanderungsziel für hunderte tausend Afrikaner und Asiaten wird. Den Text ergänzen Tabellen mit Untergliederung in Nationen und Migrationssaldi in europäischen Staaten. Die Autoren vergleichen Polen, Tschechen und Deutschland mit Hinblick auf die europäischen demografische und migrationsrelevanten Hintergrund. Vor diesem Hintergrund zeichnen sich deutliche Differenzen zwischen den einzelnen Staaten ab: Polen ist ein Auswanderungsland, Deutschland ein Einwanderungsland, Tschechen ist dagegen ein Land mit ausgeglichener Migrationsbilanz, aber auch mit stabiler demografischen Lage. Im Schlussteil des Artikels analysieren die Autoren die Folgen der Zuwanderung (Flüchtlinge und Wirtschaftsmigranten) für Polen, Tschechen und Deutschland vor allem in demografischer Dimension. In der Zusammenfassung nennen sie darüber hinaus Herausforderungen, die mit der Eingliederung und Integration von Hunderttausenden Immigranten verbunden sind und die europäische Gesellschaften in den kommenden Jahren zu überwinden haben. Viele der bis heute nicht gelösten Dilemmas, sind damit verbunden, zwischen der Notwendigkeit der Aufnahme der Migranten zwecks Verbesserung der europäischen demografischen Bilanz und der erfolgreichen Integration der Personen aus einem fremden Kulturkreis in die europäische Gesellschaft ins Gleichgewicht zu finden.</p>
CZ	<p>Text Joanny Dybowské a Kazimierza Szczygielského se ujímá komplexním a srovnávacím způsobem problematiky migrace z polské, české a německé perspektivy. V úvodu do problematiky autoři uvádějí <i>in extenso</i> hlavní faktory odpovědné za migraci J. Zamojského (16). Tento krok – jak vysvětlují – je potřebný, aby na základě prezentovaných podmínek bylo možné posoudit měřítko migrace, její současný rozměr a prognózované důsledky v demografickém rozměru. Pokračují v těchto úvahách a představují dynamiku demografických změn ve světě v období posledního půlstoletí a poukazují mimo jiné na to, že Evropa se stává jediným kontinentem, jehož obyvatelstvo se bude snižovat, a vzhledem k vysoké životní úrovni se stává cílovým místem migrace stovek tisíc obyvatel Afriky a Asie. Text je doplněn</p>

	<p>tabulkami, znázorňujícími přehled národnostního rozdělení a salda migrace v evropských zemích. Toto srovnání umožnilo autorům zařadit Polsko, Českou republiku a Německo do celoevropského demografického a migračního panoramatu. Na tomto podkladu se objevují mezi těmito státy výrazné rozdíly: Polsko je zemí emigrace, Německo imigrace, naopak Česká republika se jeví jako země s vyváženou migrační bilancí, ale také i se stabilní demografickou situací. V poslední části práce autoři analyzují následky přílivu migrantů (uprchlíků a ekonomických migrantů) pro Polsko, Českou republiku a Německo především v demografickém rozměru. V resumé poukazují také na výzvy související se zabezpečením a integrací stovek tisíc imigrantů, s jakými se evropská společnost bude muset v nejbližších letech potýkat. Řada dilemat, která dnes zůstává nevyřešena, je spojena s nalezením rovnováhy mezi nutností přijímat imigranty kvůli zlepšení evropské demografické bilance a úspěšnou integrací kulturně odlišných lidí.</p>
--	--

Adriana Dawid, *Doświadczenia migracji w świetle zbiorów Archiwum Historii Mówionej* www.e-historie.pl

Adriana Dawid	Streszczenie
PL	<p>Adriana Dawid w swoim artykule pozycjonuje motto „Colloquium Opole” edycji 2016 umiejscawia w kontekście historycznym, przybliżając wybór relacji zgromadzonych w Archiwum Historii Mówionej www.e-historie.pl (AHM) – projekcie realizowanym od 2009 r. przez Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej. Artykuł dzieli przy tym na 4 części. Główna część opracowania zawiera zestaw syntetycznie ujętych wspomnień na temat migracji wojennych (podzielonych na relacje Górnoślązaków, Kresowian i robotników przymusowych, jeńców wojennych i więźniów obozowych) i powojennych, także z lat 50. XX w. i lat późniejszych. Autorka zwraca uwagę, że większość zgromadzonych relacji, podejmujących temat migracji jest bardzo emocjonalnych. Wiele osób, które zdecydowały się podzielić z realizatorami projektu AHM swoimi wspomnieniami na temat doświadczonych przez siebie migracji, mogły mimo upływu lat precyzyjnie odtworzyć proces przymusowej migracji. Relacje te, na co zwraca autorka, są często bardzo emocjonalne i klasyfikowane przez respondentów, jako najważniejsze ale i najbardziej traumatyczne doświadczenie życiowe. Zbiory AHM mają nie tylko dużą wartość historyczną i przedstawiają cenny materiał badawczy, choć niejednolity, ale mogą też spełniać funkcje dydaktyczne.</p>
DE	<p>Adriana Dawid platziert das Motto von „Colloquium Opole 2016” im historischen Kontext und bringt die Auswahl der</p>

	<p>Zeitzeugenberichte aus dem Oral History Archiv (Archiwum Historii Mówionej) www.e-historie.pl (AHM) – im Rahmen des seit 2009 durch das Haus der Deutsch-Polnischen Zusammenarbeit umgesetzten Projektes näher. Der Artikel lässt sich in vier Teile untergliedern. Der Hauptteil beinhaltet eine synthetische Zusammenstellung der Erinnerungen zum Thema kriegsbedingte Migration (aufgeteilt in Zeitzeugenberichte aus Oberschlesien, Kresy (ehemalige Ostpolen) und Zwangsarbeiter, Kriegsgefangenen und Lagerinsassen) und die Nachkriegsmigration, auch Berichte aus den 1950er Jahren und späteren Jahren. Die Verfasserin bemerkt, dass die meisten gesammelten Zeitzeugenberichte über Migration sehr emotional sind. Viele Teilnehmer des Projektes AHM, die sich entschlossen haben, ihre Erinnerungen über eigene Erfahrungen mit Migration aufzunehmen, konnten trotz der langen Zeit genau den Ablauf der Zwangsmigration schildern. Diese Berichte, wie die Autorin bemerkt, sind oft sehr emotional und werden durch die Befragten als die wichtigsten Erinnerungen eingestuft und sie sind auch mit sehr traumatischen Erlebnissen verbunden. Die Bestände des AHM sind nicht nur historisch gesehen von sehr hohem Wert, aber sie stellen eine wichtige Forschungsquelle dar, obwohl sie nicht homogen ist, aber sie können auch didaktische Funktionen erfüllen.</p>
CZ	<p>Adriana Dawid ve svém článku pozicionuje motto „Colloquium Opole” edice 2016, umísťuje ho v historickém kontextu, približuje výber informáci shromážděných v Archívu narativní historie (Archiwum Historii Mówionej www.e-historie.pl) (AHM) – projektu, který je realizovaný od roku 2009 Domem polsko-německé spolupráce (Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej). Článek dělí na 4 části. Hlavní část práce obsahuje soubor syntetických pojatých vzpomínek na téma válečné migrace (rozdělených na podání Hornoslezanů, Kresowianů neboli obyvatel dřívějších, východních polských území, osob nuceně nasazených, válečných zajatců a táborových vězňů) a poválečné migrace, rovněž z 50. let 20. století a let pozdějších. Autorka si všímá, že většina shromážděných zpráv zabývajících se tématem migrace je velmi emocionálních. Mnoho osob, které se rozhodly podělit se se svými vzpomínkami na prožitou migraci s realizátory projektu AHM, bylo schopno i přes uplynulou dobu precizně rekonstruovat proces nucené migrace. Tyto výpovědi, jak autorka upozorňuje, jsou často velmi emocionální a respondenty jsou hodnoceny jako nejdůležitější, ale také i nejvíce traumatické životní zkušenosti. Sbírký AHM mají nejen velkou historickou hodnotu a představují cenný, i když neucelený badatelský materiál, ale mohou také plnit didaktickou funkci.</p>